

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๗๐๒/๓๓๖๔

กระทรวงพาณิชย์

๕๖๓ ถ. นนทบุรี ต. บางกระสอ

อ. เมืองนนทบุรี จ. นนทบุรี ๑๑๐๐๐

๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และการสมัครเข้าเป็นภาคีความตกลงกรุงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ภายใต้กรรมสารเจนีวา ค.ศ. ๑๙๙๙

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๔๔๗๔ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย มติที่ประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลกที่เกี่ยวกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ที่เกี่ยวกับการค้า (Ministerial Decision on the TRIPS Agreement)

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแจ้งว่า สภามงคลของผู้บริโภค และกระทรวงสาธารณสุข ได้แสดงความไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในประเด็นการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรที่อาจทำให้การประกาศใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตร มีความยากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการเข้าถึงยาอันจำเป็นของประชาชนไทยได้ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมทรัพย์สินทางปัญญาขอชี้แจง ดังนี้

๑. กรมทรัพย์สินทางปัญญา ตระหนักถึงความสำคัญของชีวิตและสุขภาพของประชาชน ซึ่งจะสามารถยกระดับให้ดีขึ้นได้ด้วยนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา โดยในช่วงเวลาที่ประเทศกำลังประสบวิกฤติปัญหาด้านสาธารณสุข กรมฯ ได้ผลักดันโครงการต่างๆ ที่สนับสนุนการแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านยา ลดการพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เช่น โครงการเร่งรัดสิทธิบัตรมุ่งเป้า (Target Patent Fast-Track) เพื่อเร่งรัดให้งานวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสาธารณสุขมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณสุขได้โดยเร็ว จัดทำฐานข้อมูลแจ้งเตือนสิทธิบัตรใกล้หมดอายุ (Patent Early Warning) และฐานข้อมูลสิทธิบัตรที่อยู่ระหว่างการคัดค้าน (Patent Opposition Database) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน หรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในสิทธิบัตรที่ใกล้จะหมดอายุความคุ้มครอง หรือเข้าสู่กระบวนการคัดค้านคำขอรับสิทธิบัตรได้อย่างสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งอยู่ระหว่างการประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุขเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการขอขึ้นทะเบียนยา กับฐานข้อมูลสิทธิบัตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาของอุตสาหกรรมภายในประเทศ เป็นต้น ซึ่งหากประเทศไทยมีความเข้มแข็งด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีของตนเองแล้ว ในอนาคตจะสามารถมีความมั่นคงทางยาได้ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณสุขเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

๒. ร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิ ได้ยกเว้นให้สอดคล้องและตรงตามหลักการของปฏิญญาโดฮาฯ ที่จะให้สิทธิประเทศสมาชิกที่จะตีความอย่างยืดหยุ่น และใช้เหตุผลที่เหมาะสมในการบังคับใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิแล้ว โดยในส่วนที่กำหนดให้การบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากมาตรการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรโดยรัฐเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน และมีมิติด้านอื่นที่ควรพิจารณาประกอบกันไม่เพียงแต่เฉพาะด้านการสาธารณสุขเท่านั้น กรมฯ จึงเสนอให้การบังคับใช้สิทธิโดยรัฐต้องได้รับความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เพื่อเปิดโอกาสให้มีการปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงาน และหากมีประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาประกอบกัน เช่น ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และการค้าการลงทุน หรือมีความจำเป็นต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นจะได้ขัมมติคณะรัฐมนตรีสั่งการให้การดำเนินการต่างๆ ครอบคลุมและบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ทั้งนี้ ในกรณีที่ต้องบังคับใช้สิทธิเนื่องจากมีเหตุฉุกเฉินหรือสถานการณ์อันจำเป็นเร่งด่วน กระทรวง ทบวง กรม ที่มีความประสงค์จะบังคับใช้สิทธิสามารถเสนอคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวเป็นวาระเร่งด่วนได้ และเมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว หน่วยงานสามารถออกประกาศบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรได้ทันที ดังนั้น การเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจึงไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้สิทธิแต่อย่างใด

๓. ในส่วนข้อเสนอที่ต้องการให้การบังคับใช้สิทธิโดยรัฐครอบคลุมถึงคำขอรับสิทธิบัตรที่ยังไม่ประกาศโฆษณาด้วยนั้น คำขอรับสิทธิบัตรที่ยังไม่ได้รับการจดทะเบียน ยังไม่ก่อให้เกิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตรในอันที่จะหวงกันไม่ให้บุคคลอื่นใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรหรือผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร นอกจากนี้ คำขอรับสิทธิบัตรที่ยังไม่ประกาศโฆษณายังไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์ได้ ดังนั้น ในระหว่างที่คำขอรับสิทธิบัตรนั้นยังไม่ได้ได้รับการจดทะเบียน กระทรวง ทบวง กรม จึงยังไม่มี ความจำเป็นต้องใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรกับคำขอรับสิทธิบัตรนั้น

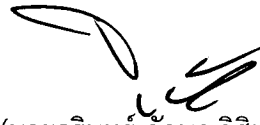
๔. ในส่วนข้อเสนอให้การบังคับใช้สิทธิครอบคลุมถึงสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีของสิ่งประดิษฐ์ เช่น วัตถุดิบหรือสารตัวยาสำคัญในการผลิตยา นั้น กรมฯ ขอเรียนว่าการบังคับใช้สิทธิเป็นมาตรการที่จำเป็นต้องใช้เฉพาะส่วนที่เจ้าของสิทธิบัตรมีสิทธิหวงกันบุคคลอื่นตามข้อถือสิทธิในสิทธิบัตรเท่านั้น ดังนั้น หากขอบเขตข้อถือสิทธิของสิทธิบัตรนั้นไม่ได้ครอบคลุมถึงวัตถุดิบหรือสารตัวยาดังกล่าวไว้ บุคคลใดๆ ก็ชอบที่จะผลิตสารตัวยาหรือวัตถุดิบดังกล่าวภายในประเทศ หรือนำเข้าสารตัวยาหรือวัตถุดิบดังกล่าวได้โดยไม่ต้องใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิและเสียค่าตอบแทนแต่อย่างใด

๕. กรมฯ ได้ติดตามความคืบหน้าเรื่องข้อยกเว้นการบังคับใช้ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าเพื่อตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด - ๑๙ (TRIPS Waiver) มาโดยตลอด และขอเรียนว่าร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฉบับนี้มีความสอดคล้อง และไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามมติที่ประชุมรัฐมนตรีองค์การการค้าโลกที่เกี่ยวกับความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Ministerial Decision on the TRIPS Agreement) เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕ ที่ได้มีมติให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกสามารถจำกัดสิทธิของเจ้าของสิทธิบัตรตาม TRIPS Agreement บางประการ โดยการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตรในวัคซีนโควิด-๑๙ ส่วนประกอบ และกรรมวิธีที่จำเป็นสำหรับการผลิตวัคซีนโควิด - ๑๙ ได้ โดยไม่ต้องพยายามขออนุญาตจากเจ้าของสิทธิบัตรก่อน

ทั้งนี้ มติของที่ประชุมรัฐมนตรีดังกล่าวเปิดกว้างให้ประเทศสมาชิกสามารถดำเนินการตามมตินี้ได้โดยอาศัยกฎหมายภายในซึ่งไม่จำกัดเฉพาะกฎหมายสิทธิบัตรเท่านั้น ซึ่งหากมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตาม TRIPS waiver หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขออาจพิจารณาความจำเป็นในการใช้อำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อดำเนินการตาม TRIPS waiver ได้ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเรียนคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจรินทร์ ลิขณวิศิษฎ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

กองกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๕๔๗ ๕๑๙๑

โทรสาร ๐ ๒๕๔๗ ๔๖๗๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ legaldip09@gmail.com